

การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

Detention of the defendant for Pretrial release by using Electronic monitoring.

ศิริณีย์ หัสชัย, จิรัชญา มุกดาร์ตน์, ธนัฐสินาท แก่นทอง

นัฐธิรา ดิงสา, พิทักษ์พงษ์ เรื่องพุทธ, วาสนา คงประเสริฐ และ ธีรยุทธ ปักษา

Sirinee Hadsachai, Jiratchaya Mukdarat, Thanatsinut Kanthong

Natthira Tingsa, Pitakpong Ruangput, Watsana Kongprasert and Teerayut Paksa

หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความเป็นมาของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และ 3) แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งระเบียบวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในลักษณะการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์เอกสารและตัวบทกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาพบว่ามีประเด็นปัญหาในเรื่องการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยตัวชั่วคราวที่ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน การใช้ดุลยพินิจของศาลและความไม่เท่าเทียมกันในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นนับเป็นปัญหาสำคัญอันอาจกระทบถึงสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียมกันของบุคคลที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและตามกฎหมายสากล ดังนั้นหากมีการแก้ไขบทบัญญัติ ในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวดังกล่าวก็จะส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยตัวชั่วคราวได้รับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างเช่นบุคคลที่ไม่ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ทั้งยังเป็น การสร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องการวางหลักประกันต่อศาลได้อีกประการหนึ่ง

คำสำคัญ : การควบคุมตัว การปล่อยตัวชั่วคราว เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

Abstract

This research has the purposes to study 1) Rationale of the electronic monitoring using in detaining of the defendant 2) Thai and foreign laws that are related to electronic monitoring and 3) Concept, theory, and principle that are related to decontrol pretrial release by using

electronic monitoring. This is a qualitative research in the features of literature review, Thai and foreign documents and laws analysis. According to the study, the researchers found problems about the using of electronic monitoring in arresting defendant which are against human rights, judicial discretion, and the unequal allowance of pretrial release. The following problems are important problems that could affect liberty and equality of human which are contained in Thai and international constitution. So if it has the revision of statutes about pretrial release, defendants who get pretrial release will receive liberty and equality as the normal person. Moreover, it can create the equivalent of the bail.

Keywords: Detaining, Pretrial release, Electronic monitoring

บทนำ

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) หรือ EM หมายถึง อุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์พร้อมกับชุดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการติดตามตัว รวมถึงการตรวจสอบความเคลื่อนไหว หรือตำแหน่งของผู้ถูกคุมประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งอาทิ การห้ามออกหรือห้ามเข้าบริเวณที่กำหนดโดยอาจกำหนดช่วงเวลาด้วยก็ได้ ซึ่งจะดำเนินการควบคู่กันกับมาตรการแก้ไขฟื้นฟู (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.probation.go.th/contentdl.php?id=34323>)

ภาพที่ 1 ส่วนประกอบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวยี่ห้อ Xentrack รุ่น NS-EM1

(กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562 จาก <http://www.probation.go.th>)

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเข้ามาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยและยังคงมีการเรียกหลักประกันอยู่ ซึ่งในช่วงแรกการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นี้มีการใช้นำร่องเพียง 23 ศาล และในขณะนี้มีศาลที่ได้เข้าร่วมโครงการจำนวน 166 ศาล ทั้งนี้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่มีหลักเกณฑ์การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวที่เป็นมาตรฐานชัดเจนแน่นอน เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีทรัพย์สินมาวางประกัน ศาลก็จะไม่ได้สวนคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว จึงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นถูกควบคุมตัวไปไว้ในเรือนจำและถูกปฏิบัติเสมือนนักโทษเด็ดขาด ซึ่งขัดกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายสากลและกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ความว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา” (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.probation.go.th> ; มติชนศาล. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1712747)

จากสถิติผู้ต้องขังทั่วประเทศของกรมราชทัณฑ์ สํารวจ ณ วันที่ 21 มกราคม 2563 มีผู้ต้องขังทั้งหมด 372,617 คน แบ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดจำนวน 308,735 คน (ร้อยละ82.86) ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 63,882 คน (ร้อยละ17.14) โดยส่วนใหญ่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่มีทรัพย์สินมาวางเป็นหลักประกัน จึงต้องถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ เช่นนี้ย่อมเห็นได้ว่าการปล่อยตัวชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันนั้นไม่เหมาะสมอย่างยิ่งกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวมากกว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจน จึงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวร่วมกับบุคคลที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิด ดังนั้นจึงขัดกับหลักกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาหรือจำเลย (กรมราชทัณฑ์. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2563 จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย
2. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

ทบทวนวรรณกรรม

ในอดีตประเทศไทยนั้น มีหลักสันนิษฐานในคดีอาญาว่า “เมื่อมีผู้กระทำความผิด หากผู้ใดถูกฟ้องร้องหรือกล่าวหาว่ากระทำความผิด ให้เชื่อไว้ก่อนว่า ผู้นั้นกระทำความผิด จนกว่าจะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์” ซึ่งการพิสูจน์ความเป็นผู้บริสุทธิ์ในอดีตนั้น จะใช้วิธีการที่รุนแรง เช่น ดำน้ำ ลุยไฟ ตอกเล็บ บิบขมับ เขียนตี และกระทำทารุณต่างๆ ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติ จึงทำให้ชาวต่างชาติมองว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดในประเทศไทยป่าเถื่อน โหดร้ายทารุณยิ่งนัก โดยการใช้เครื่องพันธนาการในอดีตเรียกว่า “จำ 5 ประการ” คือ (1) ตรวนใส่เท้า (2) เข็มติดข้อไม้ (3) โซ่ล่ามคอ (4) คาไมใส่คอทับโซ่ (5) มือ 2 ข้างสอดเข้าไปในคาน และไปติดกับข้อไม้ เรียกสั้นๆว่าจำครบ จนในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปกฎหมายให้ทันสมัยขึ้น การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้กระทำความผิดจึงคงเหลืออยู่แต่เพียงการใช้โซ่ ตรวน กุญแจมือและกุญแจเท้าเท่านั้น (ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/417461>)

และในปัจจุบันได้มีการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า EM มาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องพันธนาการที่กรมราชทัณฑ์นำมาใช้กับการควบคุมตัวผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ โดยวัตถุประสงค์ในการควบคุมการจำกัดและเพื่อการสังเกตเฝ้าระวัง โดยมีรูปแบบของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในระบบ Passive ระบบ Active และระบบดาวเทียมติดตาม ซึ่งประกอบด้วย ตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter

Device) มีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ หรือสายหนังรัดข้อมือข้อเท้า ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำผิดให้อยู่ภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด (สุมณฑิพย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมณี. 2559 : 31-32 ; บรรเจิด แต่งอ่อน. 2558 : 39) ซึ่งผู้กระทำผิดที่สามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ได้แก่ ผู้ต้องหาในระหว่างการประกันตัว ผู้ต้องขังในระหว่างคดี ผู้ได้รับการคุมประพฤติ ผู้ที่ได้รับโทษจำคุก โดยนำมาใช้แทนการจำคุกทั้งหมด ผู้ได้รับการพักการลงโทษ ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้กระทำผิดที่เป็นสตรี และคนชรา เป็นต้น (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.probatation.go.th>)

สุมณฑิพย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมณี. (2559 : 32) ได้กล่าวถึง การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนฟ้องหรือก่อนพิจารณาคดี (Pre-Trial) มักใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยมีจุดประสงค์ในการติดตามตัวเพื่อให้มาปรากฏตัวต่อศาลตามวันนัด และช่วยป้องกันการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ได้ จึงถือว่าในขั้นตอนนี้จะใช้เพื่อการสังเกตเฝ้าระวังเป็นหลัก

2. ทางเลือกในการลงโทษหรือการใช้แทนการจำคุก (Primary Sentencing) ถือเป็นทางเลือกหนึ่งของศาลในการสั่งลงโทษผู้กระทำผิดด้วยการควบคุมที่บ้านแทนที่จะควบคุมในเรือนจำหรือทัณฑสถาน

3. การใช้ภายหลังจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง (Post-Prison) ใช้เพื่อการเตรียมตัวระยะสุดท้ายของโทษจำคุก โดยการพักการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

พรพล เลากุล. (2558 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับในประเทศไทยนั้นได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย การปล่อยตัวชั่วคราว หมายถึง ปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการควบคุมหรือขังชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาของศาล ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. การปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีประกัน คือ การปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องมีสัญญาหรือหลักประกัน แต่ก่อนที่จะปล่อยตัวชั่วคราวนั้นต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก โดยในการนี้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนได้ ตามมาตรา 110 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. การปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกัน คือ การปล่อยตัวชั่วคราวไปโดยมีสัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาตามนัดหรือตามหมายเรียก หากผิดนัดถือว่าผิดสัญญาประกันจะต้องใช้เงินตามจำนวนที่ระบุไว้ ตามมาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3. การปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คือ ก่อนปล่อยตัวชั่วคราวไป ผู้ร้องขอประกันต้องจัดหาหลักประกันมาวาง ซึ่งหลักประกันมี 3 ชนิด คือ เงินสด หลักทรัพย์อื่น และบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ ตามมาตรา 114 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 107 ได้กำหนดเรื่องการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไว้ว่า “เมื่อได้รับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้เจ้าพนักงานหรือศาลรีบสั่งอย่างรวดเร็วและผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 108, 108/1, 109, 110, 111, 112, 113, และ 113/1” โดยคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวตาม วรคหนึ่ง ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวโดยทันที

“มาตรา 108 บัญญัติว่า ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ฟังพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

(1) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(2) พยานหลักฐานที่นำมาสืบแล้วมีเพียงใด

(3) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(4) เชื้อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด

(5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

(6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่

(7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องชั่งตามหมายศาล ถ้ามีค่าคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงานหรือศาลซึ่งได้รับคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวต้องรีบสั่งอย่างรวดเร็ว โดยกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวไว้ในมาตรา 108 ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลักตามทั้งนี้เป็นไปตามดุลพินิจของเจ้าพนักงานหรือศาลแล้วแต่กรณี ส่วนการไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวนั้นเป็นข้อยกเว้น โดยต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/1 ภายหลังเจ้าพนักงานหรือศาลมีคำสั่งคำร้องให้ปล่อยตัวชั่วคราวอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งนั้น (สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, 2552 : 23)

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวมีข้อดี คือ เป็นการลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ ลดการตีตราของผู้กระทำผิด ทำให้ผู้กระทำผิดกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนได้ สามารถพัฒนาศักยภาพและทำงานเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัวได้ เป็นการลดภาระของรัฐบาล ลดความเครียดของผู้กระทำผิดจากการถูกควบคุมในเรือนจำ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ และสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคมมากยิ่งขึ้น (สุนนทพิทย์ จิตสว่าง. 2550 : 16-17 ; สุนนทพิทย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมนี. 2559 : 38)

การปล่อยตัวชั่วคราวตามระบบกฎหมายของอังกฤษ

The Bail Act. 1976 มาตรา 4 ที่บัญญัติรับรองไว้ บุคคลผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวย่อมได้รับการประกันตัวไม่ว่าจะเป็นการประกันตัวในชั้น Magistrates' Court Crown Court หรือ High Court ก็ตาม ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องได้รับคำรับรอง (Recognizance) มีลักษณะให้ไว้กับศาลหรือนายตำรวจว่าตนจะไปปรากฏตามที่ได้กำหนดหรือไปรับการพิจารณาที่ศาลอาญา หรือจะไปเบิกความในฐานะพยาน หรือประพฤติตนด้วยความเรียบร้อยและตนรับรองว่าหากฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าว จะต้องเสียเงินจำนวนหนึ่งเป็นค่าปรับ โดยเหตุผลในการใช้ประกอบดุลยพินิจ ในการปล่อยตัวชั่วคราว ได้แก่ ความร้ายแรงของความผิดและบทลงโทษ ลักษณะนิสัยส่วนตัว ประวัติจำเลยในอดีต การอยู่ร่วมในสังคมและความสัมพันธ์ของจำเลยในสังคม เป็นต้น ซึ่งศาลจะต้องประเมินว่าโอกาสที่จำเลยจะหลบหนีมีมากน้อยเพียงใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ขอประกันเคยกระทำความผิดขณะที่ได้รับการประกันตัวหรือไม่ และศาลจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีประกอบด้วย

The Bail Act. 1976 มาตรา 4 ยังบัญญัติต่อไปว่า ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องหรือถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในคดีที่มีโทษจำคุก จำเลยจะไม่ได้รับการประกันตัวหากเข้ากรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ความปรากฏต่อศาลว่ามีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่า ถ้าจำเลยได้รับการปล่อยตัวแล้วจะหลบหนีไปกระทำความผิดขึ้นอีกในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัว ไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือขัดขวางการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับตัวจำเลย

(2) จำเลยควรถูกขังไว้เพื่อความปลอดภัยของตัวจำเลย

(3) จำเลยถูกศาลพิพากษาให้จำคุกในคดีอื่นแล้ว

(4) จำเลยได้รับการประกันตัวไปแล้วถูกจับกุมอีก เช่น หลบหนีประกัน

(5) คดีได้พิจารณาไปแล้วและไม่มีเวลาพอที่จะรวบรวมเหตุตามข้อ (1)

หลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราว

บทบัญญัติมาตรา 3 บัญญัติให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปได้โดยไม่ต้องมีประกัน ไม่ต้องมีผู้ประกันและไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เว้นแต่ศาลพิจารณากำหนดเป็นพิเศษเฉพาะบางคดี ก็มีอำนาจเรียกประกันได้โดยพิจารณาจากฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกลักษณะหรือประวัติการกระทำความผิด รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับคนใกล้ชิด (สุรินทร์ มากชูชิต. 2555 : 48)

การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวศาลจะกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหาประกันมาทำสัญญาประกันเพื่อเป็นประกันว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวตามกำหนด หากจำเลยหลบหนีนายประกันก็จะถูกปรับเงินประกันหรือ

ยึดเงินประกันและถ้านายประกันไม่จ่ายเงินก็อาจถูกจำคุก และศาลอาจกำหนดให้จำเลยปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น เพื่อประกันว่าเขาจะไม่หลบหนีหรือไปกระทำความผิดอีกในขณะที่ประกันตัวหรือไปข่มขู่พยาน ตามมาตรา 3(6) ของพระราชบัญญัติ The Bail Act. 1976 (อารีย์พร กลั่นนุรักษ์. 2545 : 85-86)

ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวก็นำมาเป็นหลักเกณฑ์การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวด้วย โดยประเทศอังกฤษได้นำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวสำหรับเด็กหรือเยาวชนอายุ 12 ปีบริบูรณ์ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 14 ปีและผู้ต้องหาหรือจำเลยอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ลักทรัพย์ในยานพาหนะ ลักทรัพย์ในเวลากลางคืน และผู้กระทำความรุนแรง โดยเป็นไปตามข้อกำหนดตามมาตรา 3AA-3AC ของพระราชบัญญัติ The Bail Act. 1976 (ซีต้า ธนฐิติวงศ์. 2553 : 99-107)

วิธีการวิจัย

การจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ทางคณะผู้จัดทำได้มีวิธีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพซึ่งประกอบไปด้วย การศึกษาด้านกฎหมายในเชิงเอกสาร (Document Research) ของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยสืบค้นจากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ ทั่วบทกฎหมาย เอกสารสิ่งพิมพ์และรายงานการวิจัยจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยใช้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องในการสืบค้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา การสรุปและเสนอแนะ ตามกรอบแนวคิดจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

วิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งเป็นวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากการรวบรวมเอกสาร บทบัญญัติของกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และศึกษาโดยใช้เอกสารทางวิชาการอื่นๆประกอบด้วย เช่น วิจัย บทความ วารสาร อันเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยฉบับนี้ โดยจะทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัญหาการใช้เครื่องพันธนาการไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 2 ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของศาล

ส่วนที่ 3 ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

วิเคราะห์

ส่วนที่ 1 ปัญหาการใช้เครื่องพันธนาการไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นเครื่องพันธนาการอย่างหนึ่งและถือเป็นการลงโทษผู้ต้องหาอย่างหนึ่งด้วย อาจถือได้ว่าการควบคุมตัวผู้ต้องหาโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนั้นเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นบุคคลซึ่งศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเสมือนบุคคลนั้นเป็น

นักโทษแล้ว จากการศึกษาพบว่า มีบทบัญญัติเรื่อง หลักการที่ว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดีถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด และต้องปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนเป็นผู้บริสุทธิ์ตลอดกระบวนการ จะปฏิบัติเสมือนกับผู้กระทำความผิดไม่ได้” ตามมาตรฐานสากลขององค์การสหประชาชาติและพันธกรณีระหว่างประเทศก็ได้บัญญัติรับรองหลักดังกล่าวไว้ดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ข้อ11(1) กฎมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษได้บัญญัติไว้ในข้อ 84(2)

ในส่วนบทกฎหมายของประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายนี้ไว้เช่นกัน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 29 วรคสอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ความว่า

“ มาตรา 29 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้...”

จะเห็นได้ว่าตราบิตที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยังมิได้รับการตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ถือว่าผู้นั้นยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จะปฏิบัติเสมือนผู้นั้นทำความผิดไม่ได้ การที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจในการใส่เครื่องพันธนาการนั้นย่อมเป็นการรบกวนทั้งสิทธิ เสรีภาพในร่างกายและยังกระทบกระเทือนต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาควรจะต้องมีชีวิตเหมือนคนปกติธรรมดาทั่วไปที่มีได้กระทำความผิดให้มากที่สุด รวมถึงชีวิต ความปลอดภัยและสุขภาพก็จะต้องได้รับความคุ้มครองเหมือนคนปกติทั่วไปเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการพิจารณาเหล่านั้นยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นั่นเอง

ฉะนั้นการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างพิจารณาเสมือนเป็นนักโทษเด็ดขาดนั้นเป็นการกระทำในกระบวนการยุติธรรมที่มีขอบและขัดต่อกฎหมายของไทยและกฎหมายสากลว่าด้วยผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะตัดสินทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย

ส่วนที่ 2 ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของศาล

การปล่อยตัวชั่วคราวเป็นการส่งอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาล ตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือขังเป็นเวลานานเกินความจำเป็น ในระหว่างการสอบสวนหรือระหว่างการดำเนินคดี เพราะหากไม่จำเป็นต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ก็ควรที่จะปล่อยตัวชั่วคราวไปตามหลักการที่สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การปล่อยตัวชั่วคราวกฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษา ทั้งยังต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ถึง มาตรา 113 อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจที่ศาลจะพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว

การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาแต่ละบุคคลย่อมใช้ดุลพินิจไม่เหมือนกันและแตกต่างกันตามเหตุและปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล โดยมีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้ในการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ให้ใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจภายในขอบเขตของกฎหมายตามแต่ละข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลมีการใช้ดุลพินิจในการถ่วงดุลอย่างกว้างขวางเพื่อมุ่งเน้นด้านประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย แต่ถ้าการใช้ดุลพินิจนั้นใช้ตามอำเภอใจ ปราศจากเหตุผลหรือใช้เกินขอบเขตอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้ หากไม่มีการควบคุมตรวจสอบก็อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นได้ เช่นนี้จึงเห็นว่าศาลควรมีข้อกำหนดในการใช้ดุลพินิจของศาลให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันและมีการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจมิให้เกิดการกลั่นแกล้ง ความไม่เป็นธรรมและการใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้พิพากษา เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณานั้น

ส่วนที่ 3 ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่ยังไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นสูญเสียอิสรภาพ ว่างาน ขาดรายได้ ครอบครัวเดือดร้อน สูญเสียโอกาสต่างๆทางสังคม ฯลฯ โดยสาเหตุสำคัญ คือ การไม่เคารพสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งอาจเกิดจากทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

โดยเจตนารมณ์แห่งกฎหมายการปล่อยตัวชั่วคราว จะถือว่าจำเลยทุกคนพึงได้รับการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ ตามมาตรา 29 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ ที่ว่าก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ หากจำเลยไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว เห็นได้ว่าจำเลยต้องถูกคุมขังโดยที่ยังไม่มีคำพิพากษาว่าเขากระทำความผิด ดังนั้นจำเลยก็ควรจะมีสิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างผู้บริสุทธิ์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงได้บัญญัติเรื่อง การปล่อยตัวชั่วคราวไว้โดยให้จำเลยมาปรากฏตัวต่อศาลตามที่กำหนดไว้ในสัญญาประกัน ตามกำหนดนัด หรือตามหมายเรียก หากในภายหลังศาลพิจารณาพิพากษาแล้วว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ต้องมีตัวจำเลยในการบังคับโทษ จึงเกิดมาตรการบังคับให้ผู้ที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราวต้องมีประกันหรือหลักประกันด้วยก็ได้ ซึ่งหลักประกันที่เรียกนั้นสมควรจะเป็นจำนวนเท่าใดก็ไม่ปรากฏหลักเกณฑ์แน่นอน คงประมาณได้เพียงว่าเป็นหลักประกันที่สมควรคือจำนวนที่พอดีที่ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวตามกำหนดการนัด หากเกินเลยไปกว่านั้นนับว่าสูงเกินไป ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันอย่างมาก

เมื่อเปรียบเทียบกันประเทศอังกฤษแล้ว การปล่อยตัวชั่วคราวจะคล้ายคลึงกับประเทศไทย แตกต่างกันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจได้รับการประกันตัวโดยไม่มีเงื่อนไขหรือกำหนดเงื่อนไขได้ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ The Bail Act. 1976 ที่กำหนดให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องมีหลักประกัน ไม่ต้องมีนายประกัน และไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เว้นแต่เมื่อศาลได้พิจารณาเป็นพิเศษเป็นเฉพาะเจาะจงก็มีอำนาจเรียกประกันได้ โดยพิจารณาจากฐานะทางเศรษฐกิจ บุคลิกลักษณะหรือเหตุที่เคยถูกศาลพิพากษาว่าเคยกระทำความผิดมาแล้วหรือไม่

การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวศาลจะกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหาประกันมาทำสัญญาประกันเพื่อเป็นประกันว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวในกำหนด หากจำเลยหลบหนีนายประกันก็จะถูกริบเงินประกันหรือยึดเงินประกันและถ้านายประกันไม่จ่ายเงินก็อาจถูกจำคุกและศาลอาจกำหนดให้จำเลยปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อประกันว่าเขาจะไม่หลบหนีหรือไปกระทำความผิดอีกในขณะที่ประกันตัวหรือไปชมชู้พยานตามมาตรา 3(6) ของพระราชบัญญัติ The Bail Act. 1976 ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้นำมาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ดังนั้นการที่กฎหมายกำหนดหลักประกันเป็นหลักเกณฑ์ในการปล่อยตัวชั่วคราวก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เนื่องจากสังคมไทยนั้นประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมกัน เช่น การเรียกหลักทรัพย์ที่สูงเกินไปจะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ฐานะทางเศรษฐกิจดีมีโอกาสดำเนินการปล่อยตัวมากกว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ปัญหาการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถสรุปได้ว่า หลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวในประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก และไม่ได้ช่วยให้ปัญหานักโทษล้นเรือนจำลดลงเลย

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเข้ามาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว แต่การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็ยังคงมีการเรียกหลักประกันอยู่ อีกทั้งบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรมไม่มีหลักเกณฑ์การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวที่เป็นมาตรฐานชัดเจนแน่นอน เช่นนี้จึงเป็นเหตุให้การวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวขึ้นอยู่กับความคิดเห็นส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานหรือศาลเสียส่วนใหญ่ โดยไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงแต่อย่างใด ที่เห็นได้ชัด คือ เจ้าพนักงานหรือศาลสั่งคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันเป็นหลักแทบจะทุกคดีโดยการใช้ดุลพินิจ ซึ่งดุลพินิจของศาลแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกันและแตกต่างกันตามเหตุและปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีทรัพย์สินมาวางประกัน ศาลก็จะไม่ไต่สวนคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวให้และผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็จะถูกควบคุมตัวไปไว้ในเรือนจำ ทำให้ผู้มีฐานะยากจนได้รับโอกาสที่จะปล่อยตัวชั่วคราวน้อยกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี

ดังนั้นการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย นับว่ามีความบกพร่องอยู่มากในแง่ที่ว่า ประเทศไทยยังไม่มีกระบวนการยุติฐานความผิดที่สามารถใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ไว้อย่างชัดเจน คงเป็นแต่เพียงการใช้

ดุลยพินิจของศาลซึ่งใช้นำร่องแต่เพียงบางศาลเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากประเทศอังกฤษอย่างชัดเจน เนื่องจากมีการบัญญัติฐานความผิดไว้โดยเฉพาะที่สามารถนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้โดยไม่ต้องวางหลักประกัน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยต้องแก้ไขเพื่อไม่เป็นการสกัดกั้นคนจนไม่ให้ประกันตัว อันจะนำมาซึ่งความไม่เสมอภาคและเหลื่อมล้ำกันในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรพิจารณาว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวจากเดิมเป็นเครื่องพันทนาการ มาเป็นเพียงเครื่องมือในการควบคุมและติดตามตัวเท่านั้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่ว่าไม่ควรใช้เครื่องพันทนาการกับบุคคลซึ่งศาลยังไม่พิพากษาว่าบุคคลนั้นมีความผิด

2. ควรมีการบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นมา ที่เป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยระบบการติดตามตัวโดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ เพื่อให้การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกๆศาล

3. ควรกำหนดอัตราโทษสำหรับฐานความผิดที่ควรนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ให้ชัดเจน โดยเห็นควรนำมาใช้ในทุกคดีที่มีอัตราโทษของผู้กระทำความผิดที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและเป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรก หรือผู้กระทำความผิดโทษประมาทหรือความผิดลหุโทษบางคดี ผู้กระทำความผิดมาแล้วซ้ำ และนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้แทนการวางหลักประกันในฐานความผิดที่กำหนดไว้ นั้น เพราะหากมีการยกเลิกการวางหลักประกันก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลในการกำหนดจำนวนหลักประกันซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละศาล

4. ควรมีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวในทุกศาลของประเทศไทย ไม่ใช่แต่เพียงบางศาลเท่านั้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

อ้างอิง

- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวสำหรับประชาชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://www.probation.go.th/contentdl.php?id=34323>
- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.) *คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามผู้กระทำความผิด*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://www.probation.go.th>
- กรมราชทัณฑ์. (2563). *รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2563 เข้าถึงได้จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>
- ชีต้า ธนฐิติวงศ์. 2553. การควบคุมผู้ต้องโทษโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บรรเจิด แดงอ่อน. (2558). *การศึกษาแนวทางการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิด โดยกระบวนการควบคุมความประพฤติของจังหวัดพิจิตร*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557) *จารีตนครบาล*. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/417461>
- พรพล เลากุล. (2558). การปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับคดีผู้ประกัน, *เอกสารการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 14*, 14.
- มติชนศาล. (2562). *แจ้งพัฒนากำไล EM ต่อเนื่องยังใช้แก้ปัญหาเหลื่อมล้ำชี้คนละส่วนกับของกรมคุมประพฤติ*. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562 เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1712747
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง. 2550. *โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ; คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนนทิพย์ จิตสว่าง และฐิตียาเพชรมณี. (2559) *แนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในประเทศไทย*. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 24(2), 29-38.
- สุรินทร์ มากชูชิต. (2555). *ระบบปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา*. *วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์*, 6(3), 48.
- สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่. (2552). *การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย อุทธรณ์คำสั่งการประกันตัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : บัณฑิตอักษร
- อารีย์พร กลั่นนุรักษ์. 2545. *การปล่อยตัวชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต